СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. Ч. 73. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 28 березня 1934. — VOL. XLII. No. 73. Jersey City, N. J., Wednesday, March 28 1934. THREE CENTS

ЗАХОДИ НЕ ДОПУСТИТИ ДО ВУГЛЕВОГО СТРАЙКУ

ВАШИНГТОН. — Тут зібралася так звана краєва промислова рада мягкого вугля, щоб обговорити недопущення до страйку робітників при мягкім вуглю, який заповіла робітнича юнія на 1 квітня.

Юнія домагається 7-годинного дня праці та 5 днів праці в тижні. Найнижча заплата має виносити 5 долярів на день.

Підчас нарад ради Вилієм Тейлор, представник підприємства Велі Кемп Кол Ко., предложив плян обмежити працю майнерів до 30 годин на тиждень та рівночасно піднести їм заплату.

ЗАГРОЗА НОВИХ КЛОПОТІВ В АВТОМОБІЛЬНОМУ ПРОМИСЛІ.

ВАШИНГТОН. — Уряд проголосив текст тимчасової угоди, заключеної за посередництвом уряду між фабрикантами автомобілів та їх робітниками. Робітничі представники негайно дали до зрозуміння урядови, що деякі точки умови стилізовані так неясно, або навіть для робітників некорисно, що незадовго мусить прийти до боротьби за краще вияснення цих точок.

Тимчасом представники робітничих юній давали до зрозуміння, що вони вдоволені з угоди. Робітники в Дітройті чуються вдоволені головно тому, що вони вважають, що тут президент Рузвелт буде заступатися за них.

ПРЕЗИДЕНТ УМІШУЄТЬСЯ В ЗАЛІЗНИЧИЙ СПІР.

ВАШИНГТОН. — Президент Рузвелт згодився відбути конференцію з представниками залізничих юній та обговорити з ними домагання підвишки заплати, яке висувають робітники залізниць.

АЖ ДВА СЛІДСТВА НАД ПОГОЛОСКАМИ ПРО ЗАГОВІР „МОЗКОВОГО ТРОСТУ".

ВАШИНГТОН. — Конґресмен Булвинкал вніс резолюцію про розслідження чуток, що буцімто серед „мозкового тросту" дорадників Рузвелта є люди, які думають заступити „американського Керенського", себто президента Рузвелта, якимсь американським Сталіном, себто диктатором.

Конґресмен Рейні, голова палати послів, заявляється за те, щоби не конґрес вів це слідство, але департамент судівництва. Він не припускає, щоби чутки, пущені „вчителем з Індіяни", мали якусь дійсну основу: якби в Америці й були заговірники, які хочуть висунути на перед диктатора, то вони певно не допускалиб до свого секрету „вчителя з Індіяни", говорив Рейні.

Один професор з Шікаґовського університету вважає цілу вістку, подану Віртом, за вислід бажання помочи дефляції.

ЗОПОВІДАЄ ДОБУВАННЯ ЗОЛОТА З МОРЯ.

СТ. ПІТЕРСБУРҐ (Флорида).—Томас Миджелі, віцепрезидент підприємства Етел Корпорейшен, говорив тув на зборах Американського Хемічного Товариства про запаси золота в світі та висказав у своїм відчиті ворожбу, що незадовго люди придумають способи добувати золото з моря.

Він доказував, що в морях земської кулі є нині золота вартости три квадріліони долярів.

Свою заповідь про можливість добування золота з морської води прелеґент опирав на тому, що його підприємство вже тепер добуває в своїй фабриці коло Вилмингтону, в Норт Каролайні, бромін з моря.

Крім золота будуть з моря добувати теж срібло і рад.

СТАЛЕВІ ПІДПРИЄМСТВА ПІДВИЩУЮТЬ ЗАПЛАТУ.

ПІТСБУРҐ (Па.). — Газети подають як зовсім певний факт, що сталеві підприємства постановили підвищити робітничу заплату сталевих робітників на 10 процентів.

Це буде коштувати підприємства 100 міліонів долярів на рік. Підвишку дістануть коло 420,000 робітників.

СМЕРТЬ ВІД ЧАДУ.

НЮ ЙОРК. — Від чаду, що добувався з печі до огрівання води в 6-поверховім домі під ч. 336 Іст 114 вулиця, згинули два чоловіки, а коло 20 інших осіб, у тому числі багато дітей, терпіли на сильний біль голови.

Зачадження ствердили поліційні детективи, коли один з мешканців дому прийшовши домів з роботи, став кричати, знайшовши свого кімнатного товариша неживим.

ВЕЛИКІ ЗИСКИ ДЛЯ СТЕЙТУ З ТОРГОВЛІ АЛЬКОГОЛЕМ.

ДІТРОЙТ. — Стейтова Комісія Контролі Алькоголю подає, що стейт заробив на торговлі алькогольними напитками за два місяці 651,307 долярів.

Гроші, одержані з торговлі алькогольними трунками, комісія віддає покищо на допомогу тим, округам, які через брак податків готові опинитися без шкіл.

ПАРТИЗАНСЬКА ВІЙНА НА ДАЛЕКОМУ СХОДІ.

Харбінський кореспондент „Возрожденія" повідомляє, що на Далекому Сході кріпшає партизанська війна. Це стверджують нові втікачі з Совітів та японське телеграфічне бюро „Кокуцу".

Число партизан збільшується дезертирами-червоноармійцями. Червоні вояки переходять у табор „ворогів трудового населення", не дивлячися на остані полекші та залицяння начальства. Щораз вибухають пожежі магазинів, складів та артилерійських „баз".

Недавно на стацію Архара приїхав з Ленінграду спеціяльний поїзд з морським мінами під охороною моряків балтійської совітської фльоти. Тільки що паротяг відїхав по воду, як на стації загреміло. Один вибух слідував за другим, десятки експльозій повторилися в короткому часі, і з цілого поїзду лишився тільки перевернений паротяг. Згинула вся сторожа, залізничий персонал, щез будинок стації.

Як бачимо, на Далекому Сході стає щораз гаряче.

СУД НАД ЗЛОДІЯМИ.

В осени минулого року на терені Луцька пополнено цілу низку крадіжей з вломами, а між іншими ограбовано склеп Гешеля на суму 2,000 зл. По довших пошукуваннях справників крадіжей зловлено й вони станули перед окружним судом у Луцьку, який засудив кількаразово караного злодія Юзефа Цезара і його спільника Леона Новіцького по 4 роки вязниці й Климчукову, що переховувала злодіїв і крадені річі, на 10 місяців вязниці. Чоловіка останньої оправдали.

СВОЮ ДИТИНУ ЗАКОПАЛА В ЯМІ З БАРАБОЛЕЮ.

В селі Великі Яковичі, пружанського повіту, бідна селянка Марія Вакула породила дитину і в порозумінні з чоловіком задушила її й закопала в ямі з бараболею. Сусіди це завважили й повідомили поліцію, що після пошукувань знайшла в тій ямі трупа немовляти. Вакулів притягнено до судової відповідальности.

ВБИВСТВО.

В селі Велике Межилісся, пружанського повіту, Андрій Грицюк зі своїми синами Петром і Миколою замордували в своїй хаті сусіда Северина Пантелея в ціли ограблення, бо вбитий мав 3,000 долярів і 8,000 французьких франків. По вбивстві в ночі трупа вивезли за село й викинули при шосі. Злочин всежтаки виявили й убивників арештовано.

ВБИВ СВОГО ПРИЯТЕЛЯ.

У Львові, в пивниці ще не викінченого дому при вул. Огородницькій ч. 47, знайдено трупа молодого чоловіка з розбитою головою. Як згодом виявило слідство, вбитий називається М. Чайковський і має 28 літ. Чайковського вбив його товариш, 26-літній безробітний, шофер Р. Комаринський. Нічю Комаринський з Чайковським пили разом в одному ресторані, а потім Комаринський забрав Чайковського з собою спати. Однак по дорозі посварились і Комаринський в розлюченні вбив свого приятеля сокирою. Вбивника арештовано.

NRA MEMBER U.S. WE DO OUR PART

ФРАНЦІЯ МОДЕРНІЗУЄ СВОЇ ПРИСТАНІ.

Недавно віддано до вжитку новий портовий залізничий двірець в Шербурґу. Він має для найбільших морських кораблів глибоководний басен, довгий 620 метрів і широкий 236 метрів. Опісля отворено передпристань у Бордо, що є віддалене 100 кільометрів від моря. В Ля Рошель і в Сен Назер вибудовано також глибоководні пристані, до яких можуть причалювати найбільші кораблі. На розбудову пристані Ле Гавр призначено 20 міліонів долярів. Там будують новий портовий залізничий двірець, довгий 580 і широкий 45 метрів, з пристанню до причалювання, довгою 600 м. В цей спосіб Гавр стає одною з наймодерніших пристаней на европейськім континенті. Також і Бульонія над Каналом Ля Манш має дістати нову глибоководну надбережну пристань, а воєнну пристань Брест мається перебудувати на великий торговельний порт.

ПІМСТА ЗА ЗАВЕДЕНЕ КОХАННЯ.

33-літній Василь Привитос з села Степанки, кобринського повіту, покохав молоду дівчину Антоніну Новикивну, але дівчина не відповідала йому взаїмністю й небаром мала вийти замуж за заможнього місцевого господаря. Привитос вирішив за те пімститись. І в тій цілі, взявши ніж, пішов до дому дівчини, де очікував її. Коли вполудень дівчина вийшла з хати, Привитос напав на неї і вдарив кілька разів ножем, тяжко поранивши її. На крик нападеної збіглися сусіди, що її вратували. Напасник утік у невідомім напрямку. Поліція проводить за ним розшуки.

ТРАГІЧНА СМЕРТЬ ДИТИНИ В ДОРОЗІ.

Пилип Сацик з села Седлище, на Поліссі, разом зі своєю жінкою й 5-місячною дитиною вирушили санками в гостину до села Боровно. Тому, що тоді був великий мороз, завинули дитину в теплий одяг і поїхали. Та по дорозі нещасна дитина померла від удушення.

ПЕРЕДІСТОРИЧНЕ ЦВИНТАРИЩЕ.

Підчас копання ровів на одному передмісті Позная натрапили робітники на старі посудини ріжної форми і величини. Є це старі урни, яких час походження оцінюють на 800 до 1000 літ перед Христом. Археольоґи кажуть, що у тому місці було колись праславянське цвинтарище, бо у згаданих урнах знайдено попіл і недопалені частини людських костей.

АРАБИ ЗНИЩИЛИ ЖИДІВСЬКИЙ КЛЮБ.

„Аля Джамія аль Ісіамія" повідомляє зі Дамаску, що група арабської молоді вдерлася до льокалю жидівського робітничого клюбу, демолюючи уладження. Причиною цього нападу була сіоністична пропаґанда цього клюбу.

САМООПЕРАЦІЯ.

У селі Виватори біля Яс (Румунія) жила в нужденному бурдеї старушка І. Йордаке. Будучи хора на шлунок, хотіла сама себе оперувати. Розтяла ножем шлунок і випустила кишки. В такому стані відставлено її до шпиталю.

ПІВ РОКУ ТЮРМИ ЗА 82 ГРОШІ.

Перед городським судом в Іноорцлаві відбулася цими днями розправа проти 32-літнього злодія рецидивіста, Бориса Сенюти, обвинуваченого в крадежі 82 грошів. Підчас неприсутности власниці дому, М. Басіньської, Сенюта вломився до її спальні та перешукав з черги ціле помешкання, шукаючи грошей. Як виявило слідство, Сенюта забрав заледви 80 гр. готівкою та бляшану коробку, в якій було 2 гроші. Суд взяв під увагу, що Сенюта є налоговий вломник і засудив його на 6 місяців безоглядної тюрми.

ЗАБОБОНИ РИБАЛОК.

Може не всім відомо, що всі рибалки це незвичайно забобонні люди. Напр. ніхто з рибалок не пускається на море в пятницю, бо це є день відпочинку всіх морських тварин, якого людина не повинна нарушувати. Якщо на море виїздить вітрильник чи пароплав, на якому є крілик, безрога або чорний пес, то йому грозить нещастя. Багатто рибалок перед відчаленням на море заходять до ворожбитів, щоби вони відігнали від них нещастя. Майже всі рибалки вірять у те, що зловити зросту рибу — рівняється найбільшому щастю. Очевидно, що такі випадки, що хтось зловив зрослу рибу, трапляються так рідко, як рідко трапляється щастя.

ПОНАД 100,000 УКРАЇНЦІВ ВПИСАЛИ ПРИ КОНСКРИПЦІЇ ЗА СЛОВАКІВ.

Статистичний уряд чехословацької републики оголосив вислід конскрипції свого населення з 1930 року. На основі офіційних даних живуть у Словаччині 95,359 Українців, з того 4,280 неґромадян. Від попередньої конскрипції з 1921 р. зросло урядово українське населення всього на 6.4 проц., коли на Закарпатті (від ріки Ужа на схід) те саме населення зросло за той час на 20 проц. Коли взяти справжнє число нашого населення у Словаччині, то вийде, що понад 100 тисяч душ, себто вище 50 проц., вписано до Словаків.

Причини цього невідрадного явища треба шукати не лише в тенденції словакізації, а ле також у недостачі національної свідомости українського населення, головно його інтеліґенції. Це вже дуже сумний обяв, коли ще нині, в 16-тім році існування демократичних засад у Чехословаччині, поважний відсоток нашої інтеліґенції проголошується Мадярами або Словаками.

АНГЛІЙСЬКИЙ ІСТОРИК ПРО УКРАЇНСЬКЕ ПИТАННЯ В ПОЛЬЩІ

ЛОНДОН. — Українське Бюро подає: Цими днями появилася друком книжечка, написана одним з найкращих знавців Середньої Европи, проф. Р. В. Сітом-Вотсоном, під заголовком „Ревізія договору й угорські границі". В розділі про „Східні границі Польщі" знаходимо таке:

„Колючкою в боці є головно українське питання, найбільше, досі ще не розвязане національне питання Европи, яке відноситься до населення, що перевищає 35 міліонів. З них біля 4 міліони (подано замале число. — Ред.) живуть у Польщі, головно в Східній Галичині. Давніще під лагідним австрійським крилом „Русини" мали деяке мінімум культурних і релігійних прав, у противенстві до гнету всього, що українське й уніятське, який панував у Росії. На протязі короткого часу, в рр. 1918—1919, у Києві була при владі Українська Національна Рада, яка заключила осібний мир у Берестю Литовськім. Рівночасно вибрано було й у Східній Галичині тимчасовий Український Уряд. Але недовго опісля большевицька Росія перемогла одну владу, а Польща другу. Україна, що правда, створила другу по величині федеральну републику в складі совітського Союза і користувалася більшими правами мови ніж за давньої влади. Тимчасом Східню Галичину признала Рада Амбасадорів у березні 1923 р. Польщі, під виразною умовою, що Східня Галичина має одержати автономію. Десять років проминули від хвилі, коли підписано це зобовязання, і досі його не виповнено. Навпаки, Українці втратили більшість тих прав, якими користувалися за Австрії. Тільки свідомість того, що положення на совітській Україні є гірше ніж у Польщі, здержує вибух національного невдоволення в Східній Галичині. Змагання між Поляками, Українцями і Росіянами відложене, але цим питання в ніякому разі не вирішено".

УКРАЇНСЬКИЙ ДОПОМОГОВИЙ КОМІТЕТ У ЛОНДОНІ.

ЛОНДОН. — У Лондоні основано постійний Український Допомоговий Комітет для допомоги голодуючим на Україні. Комітет має виключно філянтропійну ціль. Збиратиме гроші й висилатиме їх голодуючим на Україні та в інших частинах совітського Союза. Комітет розіслав по Англії заклик складати жертви для голодуючих. Цей заклик підписали добре відомі в Англії особи, як лорд Дікінсон, посол Ф. Лулин Джонс, посолка Елінор Ратсбон, суддя Сесил Чепмен, полковник Сесил Малон, проф. Р. В. Сітон-Вотсон. Почесним скарбником вибрано панію Крісті, яка підчас голоду в 1921 р. вела ратункову акцію на Кавказі. Почесним секретарем є полковник Малон.

ПОЛЯКИ ДАЛІ ВИГАНЯЮТЬ ЧЕХІВ

ПРАГА (Чехословаччина). — Чехи озлоблені на Польщу, бо вона далі виганяє зі своєї території ріжних чеських промисловців і бизнесменів, які жили в Польщі постійно по 15 років. Та чеський уряд уважає поступування Польщі за „фамілійну сварку".

3,500,000 ПОЛІТИЧНИХ ВЯЗНІВ.

ВІДЕНЬ. — Ван Ґільдермайстер, голяндський квейкер, котрий останніх 12 років присвятив праці для допомоги політичним вязням в середущій і полуднево-східній Европі, твердить, що на тих землях є ще тепер 3,500,000 політичних вязнів. За час його праці й інтервенцій в ріжних державах вдалося йому визволити всього 11,000 політичних вязнів. Ґільдермайстер зазначує, що в тім числі нема враховних політичних вязнів, які мучаться по тюрмах у Совітах. Він каже, що визволяв соціялістів, націй і людей ріжних переконань і ріжних народностей, а між іншими й Українців, якими завалені польські тюрми.

НАЦІ ДЛЯ РОБІТНИКІВ.

БЕРЛІН. — Наці присвячують багато уваги тому, щоб облекшити життя робітників. Особливо дбають про відповідний для них відпочинок. У звязку з тим, почавши від 1 травня, німецькі великі кораблі, що перепливають океан, будуть брати тисячі німецьких робітників на тижневі прогулки по морю. Кождого тижня вивозитимуть 3,500 робітників. Для їх приємности німецька фльота буде виконувати на морю маневри. Прогульки мають теж на ціли познайомити робітників з їх рідним краєм.

ЗВІЛЬНИЛИ ФАШИСТІВ.

ЛОНДОН. — Суддя Гок, котрий судив 19 англійських фашистів за забурення публичного спокою, заявив, що вірить, що обжаловані молоді хлопці є порядними людьми, а що вони прирекли поправитися, то звільняє їх від вини і кари. При кінці сказав їм, що можуть мати, які хочуть політичні переконання, але влада реагуватиме тоді, як вони ті переконання захотіли би здійснювати.

FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Friday's Issue (with Ukrainian Weekly):		Число з пятниці (з англійською частю):	
One year	$ 2.00	На рік	$ 2.00
Six months	$ 1.25	На пів року	$ 1.25
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

АМЕРИКА ПЕРЕД ДИКТАТУРОЮ?

Вілєм Вірт, суперінтендент шкіл у місті Ґері, Індіяна, виступив із сензаційною осторогою, яка відбилася широким відгомоном по всьому краю. Заявив він, що знає зовсім певно, що в кружку найближчих дорадників президента Рузвелта плянується політичний переворот та встановлення диктатури. Плян цей нібито виринув серед так званих членів „брейн трости", котрий дає поради президентови в усіх трудних справах, що вимагають спеціяльного знання. Невдоволені з поміркованої політики президента Рузвелта, вони придумали плян скинути цього американського Керенського та замінити його американським Сталіном.

Якщо ця заява опирається на фактах, то Америка стоїть перед поважними перемінами. Колиб такий плян в Америці повівся, то в Америці пішли би певно такі далекойдучі зміни, що про їх розміри нині навіть говорити трудно. Вони певно затронулиб не тільки політичну свободу кождого мешканця Америки, але і його життєві інтереси, його працю, його родинне й товариське життя.

Багато мешканців Америки певно не піддалисяб такій зміні добровільно. Перевести їх у життя без політичних потрясень не можнаб. Це ще більше затронулоб кождого мешканця. Завести такі зміни у вихованій на демократії й републиканізмі Америці можна би тільки дорогою насильного захоплення влади. При тому потерпіли би багато людей. Само захоплення було би поломанням конституції й воно могло би держатися тільки силою, недовірям, шпигунством, насильством.

Супроти цього, що такий плян зачіпає такі глибокі інтереси, американське громадянство має право знати, що є на ділі. Та коли слідити за тим, що говорять про цей плян люди, які повинні би про це знати, то побачимо широку розбіжність. Одні кажуть, що це правда, а другі — що це неправда. Але навіть ті, котрі сумніваються в таку можливість, припускають її. Сенатор Бора каже, що можливо є, що в Америці є божевільні люди, які по дорозі до дому божевільних хочуть дістатися до вязниці.

Як би воно не було, Америка має право домагатися розкриття всіх фактів. Як це правда, то хай знаємо, хто цей заговір робить, і як. Як це неправда, то ми повинні бути успокоєні через розкриття інтриги, що пускає непокоячі вісти. Тому не тільки конгрес, але й адміністрація повинні доложити всіх зусиль, щоби витягнути на денне світло всі факти про цю справу, які ці факти не були би.

В ЗАДУШЛИВІЙ АТМОСФЕРІ.

(Лист з Европи).

В Европі смердить порохом... Але цей вираз немодерний. Ліпше скажемо: в Европі чути сморід задушливих газів. Бо, як відомо, нова (мабуть теж „остання"!) війна — це буде війна літаками й задушливими газами.

Та не тільки в Европі. Он у східній Азії, понад рікою Амуром, „жовта" і „червона" „небезпека" готуються що дня перерізати одна одній горло. Вже три роки світ, затаївши дух, прислухуються до того, що готується на Далекому Сході. По більшости пишуть, що японсько-російська війна неминуча. Одні бояться тої війни, другі покладають на неї великі надії. Загальний же настрій такий: та війна далеко, нехай собі воюють на здоровля, а ми, Европейці, може на тій війні дещо заробимо.

Не знаємо, як розвинуться події на Далекому Сході між Японією і Росією. Можна думати, що до війни цих держав і не дійде. Бо чого більше бажати Японцям? Вони мають у своїх руках Манджурію, країну з великими природними багацтвами. Манджурія має понад 30 міліонів людности (переважно китайської) і площею майже рівна Франції та Німеччині вкупі. Щоб упорядкувати таку велику кольонію і щоби взяти з неї все, що можна, **треба часу**. Не треба забувати, що Японці не можуть переселятися зі своїх теплих островів на Сибір та до Манджурії. Визиск цих холодних країн для Японців був би можливий тільки у формі **кольоніяльній**, як, наприклад, це робить Анґлія в Індії. А що може дати Японії майже безлюдний Сибір, де є тільки понад 10 міліонів людности, та й та на 90% білої раси. (Москалі й Українці)?

Але і в самій Европі ростуть огнища военної небезпеки. Ця небезпека сидить у самім серці Европи: в Німеччині та в Австрії. Події, відносини, інтереси надзвичайно заплуталися. Вчорашні, здавалося, „дідичні вороги" миряться, а недавні „приятелі до гробу" стають непримиримими противниками.

Польща заскочила Европу і своїх союзників, Францію та Румунію, мировим пактом з Німеччиною на десять років. Пілсудський дав, кажуть, вільну руку Гітлерови щодо Австрії: Польща не протестує проти пляну Гітлера прилучити Австрію до Німеччини. Польський диктатор хоче цим відтягнути увагу Німеччини від „коридору" в Данціґу. Ще дуже боїться цеї злуки Італія. І ось бачимо нову дипломатичну гру: Італія разом із Францією загрожують Німеччині, щоби вона не сміла порушувати „суверенности" Австрії. Фашистівська Італія така рішуча, що тримає військо на австрійській границі, щоб не пустити своїх ідейних братів, гітлерівців, на австрійську територію. Преса фашистівської Німеччини обурена проти такої поведінки фашистівської Італії, але що робити? Німеччина не готова до війни; вона горячково зброїться, готує сили до розправи й пімсти.

Плян Мусолінія щодо Австрії такий: відновити персональну унію між Австрією й Угорщиною під скиптром Габсбурґів. Тоді, думають італійські провідники, Німеччина не візьме собі Австрії, бо то вже не булаб Австрія сама, а Австро-Угорщина. Зі страху перед злукою Австрії з Німеччиною навіть Франція готова прийняти цей італійський проєкт, як „менше зло".

Але тут стає на перешкоді Мала Антанта: Чехословаччина, Юґославія й Румунія. Габсбурґи на престолі у Відні та в Будапешті — це для малої Антанти удар у серце. Бо відновлена Австро-Угорщина хотіла би в перший мірі зробити ревізію границь коштом держав Малої Антанти. Австрія хотіла би прилучити до себе німецькі провінції Чехословаччини з населенням до 3 міліонів, Угорщина претендує на міліон Мадярів у межах Чехословаччини, на цілу Словаччину і на українське Закарпаття. Від Румунії. Мадяри хотіли би дістати Семигород, а від Юґославії — Хорватію. Пляни **такої** ревізії границь енергійно підпирає італійський диктатор Мусоліні.

З приводу цих плянів наставовлення Габсбурґів на австроугорським престолі в державах Малої Антанти панує одноцушне переконання: не допустити до злуки Австрії з Угорщиною. В розмові з редактором паризького дневника „Пті Парізієн" чехословацький міністер заграничних справ заявив 9. березня 1934 року, що на випадок посаджения Габсбурґів на престолі в Австрії після держав Малої Антанти негайно покинуть Відень.

„Мала Антанта твердо рішила поставитися проти повороту Габсбурґів на престол **усіми засобами**. Вона прийме радше кожду **іншу** можливість, ніж цю".

З цієї заяви ясно: Мала Антанта готова навіть миритися зі **злукою** Австрії з Німеччиною, щоб не допустити до відновлення Австро-Угорщини. Цим Мала Антанта йде наперекір з інтересами своєї союзниці, Франції.

Поки йдуть дипломатичні торги, европейські держави зброяться „для забезпечення мира". **Франція**, збільшила свій військовий буджет майже на 4 біліони франків. Анґлія витрачує майже 1½ біліона франків на розбудову військових літаків. Інші держави не лишаються позаду. Европа живе над льохом з динамітом. Хто перший викреше іскру?

С. Н.

ДВА ВЕЛИКІ СЛАВЯНИ.

(Шевченко і Масарик).

На день 7. березня припадає 84. річниця уродин нашого Президента Т. Ґ. Масарика, а на день 9. березня припадає знов 120. річниця уродин нашого найбільшого поета Т. Шевченка.

Як багацько спільних черт мають їх життя, від бідного походження почавши а на провідництві народу скінчивши, від подібного шукання світла правди й науки, від молодих літ почавши — а на пієтизмі у своїх народів скінчивши. Багацько паралєль та анальогій можна би тут навести, та ми обмежимося в короткій статті до одної: їх славянофільства.

Вони оба були в свойому роді славянофілами, вони оба глядали в часі боротьби помочі для свого народу в славянофільстві: Шевченко в добі відродження українського народу, Масарик в добі змагань про власну державність. Вони оба — і це найбільш характеристичне! — не дали себе загіпнотизувати величі російської імперії, вони оба вміли критично дивитися на брак культури й моральний упадок славянського релітия.

Шевченко мріяв враз з братчиками Кирило-Методіївського братства, щоб всі Славяни стали рідними братами, але ця ідея не осліпила його аж так, щоби не бачив, що в Росії:

На всіх язиках все мовчить... Бо благоденствує!...

Не осліпила його ця ідея до тої міри, щоб не бачив деспотизму, морального упадку, браку релігійности й неволі в Росії. Не зважаючи на своє славянофільство, говорив про Хмельницького:

...О, Богдане,
Нерозумний сину!
.....
Ой, Богдане, Богданочку!
Якби була знала —
У колисці придушила,
Під серцем приспала.

Скільки схожого знаходимо в Масарика! Як легко попав увесь чеський нарід, інтеліґенція й нижчі верстви, в безкритичне русофільство підтримуване ще й російськими манифестаціями про освободження всіх Славян — в 1914 році! Як тоді всі надіялися, що російські війська ось-ось прийдуть до Морави і зі „славянської любови" освободять чеський нарід! Чоловіком, що критично дивився на річи й не дав себе загіпнотизувати блескови царських кольоса — був наш Президент.

„Публична опінія була безкритично русофільська; всі вичікували від Москалів і козаків визволення. На це я повторив д-рови Шайнерови свої сумніви щодо якости російського війська. Заявив йому, що боюся настановлення російської династії, а навіть хочби й намісника та що Москалі своїм незнанням відносин і осіб, своїм абсолютизмом і своїм вередливим життям скоро зроблять наше русофільство". (Світова революція).

„То була для офіційної Росії властива славянська проблєма, тільки що тут славянство було чинником підрядним, підчиненим відповідним політичним та культурно-церковним плянам". (Світ. рев.).

Що оцінка подій і річей нашого Президента була добра та що саме вона казала йому судувати Ч.С.Р. не на Росії — а на західних державах — знаємо. Знаємо це також, як і це, що саме тому й увінчалися йому змагання повним успіхом.

Нам, Українцям, часто закидають, що ми не славянофіли; закидають особливо ті, що під плащиком славянофільських ідей хотілиб вчинити великий славянський нарід вичеркнути зпоміж живих; закидають ті, що мутними, ніби славянськими ідеями хотілиб закрити свої низькі, цілком несловянські думки та змагання.

Ось тому в річниці народин хилимо свої голови перед двома великими, правдивими Славянами, що відповідно до свого часу боролися за волю своїх народів та що оба однаково не дали полонитися гучним фразам про велич Росії, оба однаково критично на неї дивилися, оба на Росію не покладали ніяких надій, **а надіялися тільки на сили власного народу.**

В тому полягає їх велич, їх сила і їх значення. — („Українське Слово").

НА БІЖУЧІ ТЕМИ.

ЧИ НЕ ПРЕТЬСЯ ПОПЕРЕД БАТЬКА В ПЕКЛО?

Д-р Рос С. Гофман, професор історії в Нюйорському Університеті, говорив на бенкеті по причастю в одній католицькій церкви в Ню Йорку і закликав католиків боротися проти антисемітизму.

Говорив він: „Памятаймо все, що Жиди й не-Жиди браття".

Коли подивитися, як польські католики трактують українських католиків, то чи не порадно булоб наперед пригадати польським католикам, що польські й не-польські католики — браття?

ОСТОРОГА ПЕРЕД „НАЦІОНАЛІЗМОМ".

Минулої неділі багато провідників і священиків присвятили свої проповіди таким явищам, як націоналізм і расизм.

Багато з них говорили про ситуацію в Італії, Німеччині, Росії, всюди інде, а не в Америці. Один проповідник „Етичного Товариства" здобувся на проповідь про справу націоналізму в Америці. Він остерігав своїх слухачів перед лученням націоналізму з диктатурою. Якщо Америка це зробить, то нарід Америки буде примушений переживати крайню реґіментацію; все життя будеться переводити під один стрихулець. І реґіментація піде в Америці дальше й скорше, ніж в якомунебудь краю у світі.

Це остора тим усім, що в Америці захоплюються диктатурами на італійський, німецький, турецький, мадярський, польський чи московський зразок.

„ШУТКОВІ ХРИСТІЯНИ".

З приводу Шуткової Неділі один проповідник підхопив удачно один людський характер, який він назвав „Пам Сондей Кріщен". Це людина, яка за цілий рік не памятає за християнство, а пригадує собі на свою віру тільки в Цвітну Неділю. Вона кладе пальми на дорогу Христа, коли всі кладуть шутки. Якби їй прийшлося покласти шутку на дорогу Христа, коли ніхто інший цього не робить, то їй це й на думку не прийшло би. Робить щось тому, що це вона признає добрим, вона не вміє. Вона йде тільки за юрбою.

Цей характер—це цілий свояк нашого Цигана, котрий дивується, що скільки разів до церкви прийде, все паски святять. Але характер, охрещений імям „шуткового християнина", має більше глибини.

ГАРНА ВІРА І ГЛИБОКА ВІРА.

Інший проповідник, відомий лідер модерністів, Фоздик, додав кілька штрихів до того самого портрету, коли він проповідував проти змагання деяких людей приймати віру як щось легкого, як щось лекшого. Вони приймають віру не тому, що вона має для них практичне значіння, а тому, що вона їм приходить легко. Вони люблять ходити до церкви, бо „там богослужения таке красне".

Для кращого змалювання такого характеру Фоздик малює християнина, який пробує примінювати засади християнства до практичного життя до національних і міжнародних відносин, до людей своєї і чужої віри, нації, держави, кляси. Такий чоловік не може спокійно дивитися, як міліони людей мучаться через ріжні суспільні несправедливости, клясові, національні й релігійні переслідування. Такий християнин мусить жадати собі глибоких, далеко йдучих простих революційних перемін в устрою світа. Такий християнин буде щось робити, щоби довести до таких змін.

ВІДПОКУТУВАВ

(Оповідання з козацьких часів).

(6)

З сего ще цілком не виходить, що вона любить того Приймича. Може боїться сказати козакови, що не хоче його, тож заслоняється батьком і мамою.

— Приймич також жалувався, що до неї заходять ще якісь два і баламутять її.

— Чи дівка винна. як до неї бігають парубки і пробують збаламутити? Коби лиш дівка не дала себе спіймати на солодкі слова!

— А я гадаю, що то вона тих парубків баламутить.

— Бачу, для вас вже нема ратунку! — сказав Дарчан безрадно, розвівши руками. — Чи возьмете з собою также свекрів?

Се злобне питання було неначе відро зимної води на горячу голову.

— Свекрів нехай чорти возьмуть! — сказав Запривода. — То не люди. Бідне нещасливе дівча замучиться в тім пеклі, як хто до пару тижнів не вихопить її з нього.

— Хто її з того пекла вихопить, той не обсмалить собі пальців, а спалить їх!—сказав Дарчан, далі обстоюючи свою гадку.

Тепер Запривода не сказав нічого. Стояв заморочений цілою тою розмовою і не знав, на котрий бік рішитися.

— Се, що про неї каже, може лиш сплетні, та не виключене й те, що свита правда, — думав.

Мовчанку перебив Дарчан, кажучи:

— Коли ви мяса не хочете і доконче мусите мати кашу, то я йду зварити її. Ви ідіть по наші коні і приведіть їх під хату. Поснідаємо і зараз поїдемо. Ще сонце не буде над нашими головами, як ви за дівку вже забудете. А не забудете, то поступите до неї за пару днів, коли будете вертатися. Така птичка не втече вам.

Дарчан відвернувся і пішов до хати.

Заприводі горіла земля під ногами, бо просив був дівчину, щоби там над потоком при жерелі дожидала його. Пустився туди з тою думкою, щоби спитати її про того Приймича і про інших, що заходили до неї, очевидно, баламутити її. Прийшов до жерела, та дівчини вже не було там. Оглянувся і ніде не бачив її.

— Очевидно, я задовго балакав з Дарчаном, — погадав — Ждала, ждала, та не діждавшися мене, либонь думала, що я забув за неї.

Ще раз оглянувся і пішов у степ, шукати коней. Ідучи думав:

— Ледви, чи буду міг розмовитися з нею в хаті, де наді мною буде, як чорт на грішною душею, стояти Дарчан. І наглити буде... Та вона справді не втече мені, бо мені бачиться, що того Максима хотіла би спекатися. Вертаючися, покручу так, щоби сюди приїхати без Дарчана. Тоді возьму дівчину з собою... Як зміркую, що батько не дав би її мені, викраду... Не треба буде викрадати. Гадаю, що вона сама доброхіть втече зі мною...

Коли його думки вже докотилися до того, він в душі засукався.

— Ануж в пересторогах Дарчана є якесь зерно правди? — На те питання він таки зараз відповів собі:

— Хоч би й було, то хіба лиш невеличке зернятко. Її очи, погляд тих очей кажуть мені, що ними дивиться не лукава, не погана душа. Життя в тій дикій стороні приносить неодно таке, що будьтоби свідчить проти неї. Нехай я її возьму до себе, нехай опиниться між добрими людьми, то вона буде доброю жінкою з самої вдячности, що я її вихопив з того пекла, витягнув з тої нужди, спас від тої поневірки.

Козак станув і відвернувся, бо далеко за його плечима заіржав кінь. Гадав, що то хтось іде за ним.

— Таж то мій кінь! — аж сказав голосно, бо був дуже здивований. — Звідки він взявся тут за мною?

Кінь взявся за ним попросту тому, бо він того коня лишив за собою. Ідучи задуманий не бачив, що пройшов попри коня, по котрого вийшов був у степ. Троха далі перед ним лежав кінь Дарчана. Запривода сів на свого коня і, сидячи охляп, звернув його в сторону хати. Другий кінь ішов за ним. Доїздячи до хати, став про дівчину думати троха холодніше:

— Не соромно тобі, старий дурню, до гарного молодого личка запалитися так, як до кождої здорової дівки горить молодий парубчак? Не смішні любощі такого старого? Ще й вдівця, якому таке не першина! Не диво, що Дарчан за те троха висміяв мене.

Запривода справді став потерпати, щоби сам себе не підоймив на сміх.

— Вже й балакати з нею не буду. Попрощаюся холодно, сяду на коня і, не озираючися, поїду. За мною аж закуриться.

По хвили погадав:

— Сяка, чи така, всеж таки вона нещаслива дівчина... з таким татом, з такою мамою... Таке любе лице, такі щирі, гарні очи! А уста... як невинної дитини!... Не тепер, то в четвер оженюся. Мушу, бо без жінки таки годі далі жити... І кому я лишу мою працю, як не буде дітей?

Його думки скоро плили одна за другою. І не стямився, коли був під хатою.

— А мій кінь де? — спитав Дарчан, що стояв на порозі, дожидаючи Запрожця.

— Іде за мною, — відповів Запривода і озирнувся.

Коня справді за ним не було.

— А чорт би його! — Ішов за мною, та мабуть по дорозі попав на якусь дуже смачну пашу.

— Ви там чогось так довго сиділи, що я за той час кашу зварив і наївся. Тепер ви снідайте, я побіжу по коня.

Дарчан пішов у степ, Запривода до хати. Дівчина подала йому миску з молоком і кашою. Козак став їсти. Їв мовчки, бо в куті сидів насуплений Мікула. При ньому годі було балакати про се, про що козака кортіло балакати. Також Мікулиха відбирала всяку охоту до балачки. Сиділа на своїм леговищі, покрита пошматкованим лахміттям, не мита, не чесана. В руці держала кроваву шматину, з кою вчера стирали з неї кров Витріщивши на козака очи, неподвижно гляділа на нього.

— Іду коня кульбачити, — промовив козак, поснідавши і вхопив кульбаку з коцом.

— Я вам поможу, — сказала дівчина, і за козаком винесла його торбу з запасом.

Вийшовши з хати, козак поклав кульбаку на землю коло коня. Коли дівчина приступила до нього, він, беручи від неї торбу, вхопив її за руку і промовив сердечно:

— Я хотів з тобою побалакати в чотири очи, та ти не хотіла дожидати мене там при жерелі.

— Я... я боялася... На що се? Що з того вийшло би?

— Чи ти віриш мені, що я чесно думаю про тебе?

— Вірю.

— То добре; — відповів козак живо. — Не зміни сеї думки про мене. Я тепер їду далі, бо я в службі. Невдовзі буду вертатися...

— І тоді?

(Далі буде).

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ЯК МАТИ ВИЛІЧИЛА СИНА З БОЛЬШЕВИЦЬКОЇ ЗАРАЗИ.

Один молодий Жид, котрий жив в Америці 20 літ, від сотворення царства комуністичного пекла був таким любителем комуни, що готов вас був і тут, на землі Вашингтона, під стінку ставити, якби ви мали відмінний погляд щодо комуни. Він нераз викрикав на голос, щоби й тут в Америці повівав червоний прапор. Коли ми, або інші народи поневолені большевицькою владою робили протест проти неї, то він брав ту владу в оборону, казав, що ми буржуазна контрреволюція, котра хоче завалити робітничу владу. Він готов був битися з вами, коли ви не хотіли з ним інтернаціонал співати.

Вже від двох тижнів він інакше співає, а ту владу большевицьку на чім світ проклинає.

Що за причина? Та, що його рідна мама вилікувала його з большевицької дурійки. Написала лист, представила в ньому дійсний образ життя бідних людей в большевицьким пеклі. Про те до нього інші писали, але він не вірив. Голос матери таки має силу. Образ, що йому матір змальовала виглядає так:

„Як ти хочеш їхати до дому, мати каже, то я собі того бажаю серцем і душею бо хочу тебе ще раз побачити, але не важся сюди їхати, бо до місяця ти був би в могилі. Там маєш усе, а тут нічого, хіба пекло. Твої рідні брати тут зі собою не говорять. Один одного боїться: один чекіст, а другий, як знаєш, те що я, або ти (Жид). Мали ми кімнату на чотири покої. Влада в нас 3 відібрала, а тільки нам одну дала. Кажуть: для вас старих одна вистарчить. Тато з гризоти помер, а я жию завдяки тому, що ти мені з ласки що місяця посилаєш по $20. Ті черевики, що ти мені прислав, я до них доплатила $6. 8 людей з нашого села пішли собі в ночі в поле назбирати колосся, щоби хоч тим зерном голод заспокоїти. Як їх забрали, так до нині не вернулись. Нема ніякої справедливости, ніякої оборони. Провинився, розстрілюють (стріляють і невинного, як є донос) і скінчено. Ти не віриш, люди людей їдять, мені повіриш. Так, їдять, бо я бачила, твоя мама".

І каже той комуніст: тут ще можна жити. Коли йому одна Українка звернула увагу на його попередну комуністичну любов до тої влади, то він каже: „Ну, як їм не було вірити, коли вони так гарно братерство й рівність голосять? А що тепер вони сотворили, най за це вони всі пропадуть, хоть би і зараз! За бідний нарід і терпіння моєї мами".

Каже йому Українка: „Якби ви були такі добрі, і прийшли до моєї місцевости. У нас є сила, заражені на комуністичну хоробу, з нашого українського роду, може би ви їх вилікували, як самі тепер здорові".

Сказав цей: „Коли так люблять комуну, нехай до неї ідуть, а не смердять тут в Америці тим большевицьким ладом. Америка щаслива, що не має тут у себе тої большевицької зволочі і не бажає собі матти".

Імени Жида не подаю зі зрозумілих причин, а то, щоб його мати не терпіла.

М. Костів.

ПЯТЬДЕСЯТЬ РОКІВ НАШОЇ ЕМІГРАЦІЇ.

В Злучених Державах нараховують коло міліона Українців. Хай буде, що є нас тут тільки пів міліона. І жиємо тут вже яких 50 років. І маємо тут повну свободу розвиватися, бо не переслідує нас ні польський жандарм, ні московська нагайка.

Нужда вигнала нас з рідного краю. І та нужда повинна була нас застасити тут до серіозної праці, до освіти і поступу. В старім краю ми не могли набути освіти, а тут можемо. І здавалося, що ми тут скористаємо зі свободи, зробимо великий поступ. Та його не видно. Бо ми навіть не ставимося так, як належалоб, до такої важної справи як українська школа в Америці, бо про інші школи, вищі курси, бурси для студіюючої молоді то й не згадувати.

Не є теж поступом наше розбиття на гуртки під політичним і релігійним оглядом. Бо через те розбиття ми не змогли витворити тут більшої сили, ні видвигнути наших людей на визначніші становища в американськім політичнім життю. Навіть у таких місцевостях, де нас є тисячі, буває, що Українець не добився ще навіть позиції полісмена.

Маємо ріжні організації й ріжні газети. І скільки тих газет, стільки і політик. Та треба признати, що були між нами одиниці, котрі те все бачили і звертали на це увагу. Але їх голос не знаходив відгуку.

Та що було вже минулося, Найважніше те, щоби зачати наше існування в другій половині століття в інший спосіб, щоби і та друга пятьдесятка не минула без більшого успіху. А щоби так сталося, треба довести до замирення між провідниками в Америці. Ми мусимо признати один політично-просвітний провід на цілу Америку. Ми мусимо мати до нього довіря. І ми мусимо його обовязково попирати. Бо інакше розібються і найкращі пляни. Треба нам обеднання провідників, щоби надолужити в нашій народній і культурній праці те, що ми повинні були зробити в першім пятьдесятьлітті існування нашої іміграції в Америці, а чого ми не виконали.

П. С.

З НАУКИ Й ТЕХНІКИ.

Найменші частиночки, з яких складаються матеріяльні тіла (пр. залізо, рад і ін.) — це молекули, або дробини. Вони такі малі, що навіть у найсильнішому мікроскопі наше око не бачити їх не в стані. Про розміри молекулів та взагалі про ціле їхне „життя" знаємо замало. Створити таку уяву поможуть нам такі числа: в 1 кубічному центиметрі повітря міститься 28 трилionів молекулів. Коли візьмемо під увагу, що ціле людство на земній кулі нараховує 2,000 міліонів осіб, то побачимо, що число молекулів в 1 кб. цм. повітря є 10,000 міліонів разів більше від населення нашої планети! Якби ці молекули покласти в ряд, один поруч другого, то утворилаcьб низка, якою можна би було оперезати земну кулю (по рівнику) 200 разів, без огляду на те, що промір молекули виносить десь біля одної півміліонової частини міліметра. Якби всі предмети нашого земного окруження збільшилися міліон разів, тоді ми мали таку картину: люди були би на зріст 1,700 кільометрів високі, волосся на їхніх головах було би грубе 100 метрів. Миші булиб довгі 10 кільометрів, а муха 2 км. У таких умовинах розміри молекула дорівнювали би приблизно розмірам друкованої точки.

Молекули перебувають у безнастанному дуже жвавому русі. Швидкість цих рухів — величезна; наприклад: скорість молекула повітря виносить 485 метрів на секунду. При дуже малих взаємних відступах молекули дуже часто зустрічаються з собою, вдаряючи одиноднoго й при цих зударениях змінюють свою швидкість та напрям свого руху. Протягом 1 секунди молекул повітря зударяється 5 міліярдів разів.

ПРОТОКОЛ

З річного засідання головного уряду Українського Народного Союза, яке відбулося в днях 19 до 24 лютого 1934 року в домі У. Н. Союза під ч. 81—83 Гренд Стріт, Джерзи Сіти, Н. Дж.

(9)

Порівнання загального руху всіх членів за 1933-тий рік з рухом членів з попереднього року.

З початком 1932 року було обезпечених в У. Н. Союзі всіх членів 34,250, а з кінцем 1932 року тих членів було 31,846, отже на протязі 1932 року загальне число членів зменшилося на 2,404. З кінцем 1933 року всіх членів було разом 30,314, отже число членів на протязі 1933 року зменшилося на 1,532. Хоч порівнання числа членів з 1932 і 1933 року буде в користь 1933 року, бо в тому році убуток менший ніж у попередньому, то одначе фактом є, що страта була, а це не повинно бути. Ми всі належимо до організації, яка має ручити нам і тим, що по нас вступатимуть, забезпечення на завжди, без ріжниці, чи виплата того обезпечення наступить тепер, чи за десятки, а навіть сотки літ. Щоби так було, то нам усім мусить бути ясно, що розвязка будучини нашої організації не може спочивати в зменшуванню, але в постійнім побільшуванню членства. Тому ми не можемо легковажити собі того важного питання та глядіти на нашу організацію тільки з точки погляду щодо нашого власного забезпечення, але більше з точки погляду будучих поколінь. Цього вимагає від нас той рід асекураційного бизнесу, якого ми всі є рівноправними співласниками.

Рух щодо числа відділів.

З початком 1933 року всіх відділів в У. Н. Союзі було 373. На протязі року зорганізовано два нові молодечі відділи, а саме: тов. Молодіж Степів, від. 15 у Клівленд, Огайо, і бр. св. Івана Хрестителя, від. 17 в Ст. Луїс, Мо. Головна канцелярія видала дозвіл на створення тих двох відділів з тим переконанням, що молодь, вступаючи в члени У. Н. Союза, бажає мати свої власні товариства, де вона могла би спільно сходитись і сама собою правити. Коли молодь має такі бажання, то У. Н. Союз буде йти їй назустріч у тому напрямі і набудуче. Бо саме бажанням У. Н. Союза є бачити українську молодь зорганізовану, здисципліновану та підготовану до ведення тої праці, яку започаткували і досі проваджуть її батьки. А стати членом У. Н. Союза, це означає належати саме до тої організації, яка може вщіпити ті прикмети в нашу молодь.

Крім тих двох новозорганізованих відділів створився на протязі року ще один відділ, а то бр. св. Архистратига Михаїла, від. 11 у Джанставн, Па. Щодо дозволу на створення того відділу, то головна канцелярія виконала тільки ухвалу надзвичайного головного уряду У. Н. Союза з липня 1933 р.

На протязі того року розвязано один відділ, а саме тов. Буковина, від. 14. На тім місці не вважаю за потрібне згадувати про причини розвязання цього відділу, бо вичерпуючі інформації в тій справі були подані в протоколах головного екзекутивного комітету з 18. вересня, 9 і 11 жовтня та в протоколі головної контрольної комісії з 4 листопада 1933 р.

Далі згадаю ще про ті відділи, які на протязі того року перевели злуку. Від. 15 і 383 в Бриджпорт, Па., злучилися в один, 383 відділ; від. 157 і 56 у Гвілінг, В. Вірджінія, у 56 відділ; від. 356 і 339 у Філаделфії, Па., в 339 відділ; від. 144 і 361 у Ню Йорку, Н. Й., у 361 відділ. Беручи під увагу ту велику пропаганду, яка велася в часописі ще на протязі 1932 року, як також маючи на увазі ту пропаганду, яку вели члени головного екзекутивного комітету й інші головні урядники з нагоди своїх поїздок по різних місцевостях уже в 1933 році, приходиться тут ствердити, що злука тих кількох відділів не стоїть у ніякій пропорції до вложеної праці і труду в тій справі. Союзовий клич „В лучности сила" остається в тому напрямі ще далі без належного відгуку, хоч здавалосяб, що в часах теперішньої економічної кризи той клич повинен би набирати серед нас якнайбільшого значіння. Бо зрозумівши його, ми тимсамим знайшли би лік на багато наших недомагань. Ми знайшли би в ньому нераз порятунок у скрутних хвилях, бо, як практика показує, то пропорціонально до числа членів по ріжних відділах великі відділи в часах дипресії тратили менше членів ніж малі відділи. Ми знайшли би в ньому бодай частинну розвязку улекшення організування молоді, бо при великих відділах можна булоб легко потворити окремі молодечі відділи, які правилиб самі собою та потребиліб може стягнути до себе більше число нових молодих членів. Ми знайшли би в ньому можливість постаратися про кращі приміщення для тої молоді. Ми знайшли би в ньому може і розвязку переведення в життя пластової ідеї, бо, маючи відповідні приміщення та великі відділи, можна би було лекше підшукати й удержати потрібних для тої цілі організаторів. Ми, вкінці, малиб один спільний і сконсолідований фронт для видатнішої праці в користь іміграції та в користь Рідного Краю.

Подаючи під розвагу тих кілька заміток щодо значіння злуки відділів, ми хочемо вірити, що з часом все наше членство прийде до того переконання, що злука відділів вийшлаб на його власне добро, а тоді відповідно до того застосується.

Як уже було сказано, з початком 1933 року було 373 відділи; а коли взяти під увагу тут згаданий рух відділів на протязі року, то з кінцем 1933 року в У. Н. Союзі було всіх 371 відділів.

(Далі буде).

НІМЦІ МАЮТЬ ШКОЛИ ПО ЦІЛОМУ СВІТУ.

Ніхто не проводить своєї політики так послідовно та твердо як Німці. Вони, можна сказати, одинокий нарід у світі, які в усіх частях світа мають свої школи. Щодо того, їх навіть Англійці не могли перевищити. Німецькі часописи повідомляють, що сьогодні поза Німеччиною жиє коло 34 міліони Німців по всій земській кулі.

В усіх чужих краях Німці мають свої народні та середні школи, а навіть університети. Найбільше за кордоном шкіл мають Німці у Польщі, найменше у Франції (всього одну в Альзасії). В Большевії є ніні 985 німецьких гімназій та фахових середніх шкіл. В Африці, Туреччині, Індії, Персії, Китаю та Японії Німці також мають по кілька народних і середніх шкіл.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

БАЛТИМОР, МД.

Шевченкове Свято.

На щастя, спромоглася свідоміша частина нашої громади на свій Народний Дім, а в своїй хаті не забула теж помянути і нашого Батька Тараса не злим тихим словом. Таке свято відбулося в неділю, дня 18 березня. Вступне слово виголосив гр. Яків Семенків, котрий теж проголосив програму свята, яке розпочато відспіванням американського гимну і пісні „Боже великий, єдиний, нашу Вкраїну спаси".

На свято прибули всі ті, що мають у серці дійсну любов до свого народу і нашої визвольної ідеї, що розуміють Шевченкове могутне слово й почуваються до вдячности тому великому Борцеви за права поневоленого українського люду. А найбільша була радість, що наша молодь, тут роджені й виховані наші діти, так гарно віддала пошану нашому генієви. Хоч у громаді дух прибитий, хоч на галі бракувало тих, яких обовязком був бути на тім святі, але молодь була бадьора. Молодечий Хор, під проводом гром. Слободяна, співав над сподівання гарно. Були дзвінкі голоси й досить зіспівані. Виступали і наші найменші й ті теж прописалися гарно. Пісні були так дібрані, що деякі строфи були співані, а деякі були деклямовані, згладно між строфками були вложені відповідні деклямації, які були вміло підібрані. Деклямували: М. Кащак, Юлія Бляна, К. Кащак, а вкінці Олена Пісь. Та остання деклямувала так чутливо, що таки витиснула сльози ледви чи не в усіх присутніх. Зрозуміло й виразно віддав ще гром. М. Стиелий частину з поеми Шевченка „До живих і мертвих".

Святочну промову виголосив д-р Л. Мишуга. В ній порівнав бесідник ті часи, в яких жив і творив Шевченко, з цими, в яких ми жиємо. Виказав невмирущість тих ідеалів, які нам виложив Шевченко, а які не сповняються тільки тому, що в нас нема тої глибокої віри в їх здійснення, яка була в Шевченка, та що ще забагато в нас „гнилих колод". Потім звернувся бесідник ще зокрема до молоді й представив їй осягнення старшої генерації в Америці, звертаючи її увагу на світоч наших здобутків, наш У. Н. Союз, який справляє тепер 40-літний ювилей.

Треба вірити, що слова кинені бесідником, які виясняли неодно питання і загріли неодного до дальшої праці на народнім полі, не пропадуть марно, а причиняться до обнови нашого життя в громаді. Свято закінчено відспіванням національного гимну.

Йосиф Семенків.

МІТІНГИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

Проситься відділових секретарів присилати повідомлення про всякі збори принайменше один тиждень перед зборами.

ВІЛКС-БАРРЕ, ПА. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 223, повідомляє своїх членів, що звичайний мітінг відбудеться в неділю, 1 квітня, зараз по Сл. Божій, в галі парохіяльній. Проситься кождого члена прибути на цей мітінг, бо є важні справи до полагодження. Взивається родичів вписувати свої діти до У. Н. Союза. — Петро Маліборський, рек. секр.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА.

Дня 9. березня помер Данило Бельський, член 48 відділу У. Н. Союза в Плейнс, Па. Покійний прожив 55 літ. До У. Н. Союза вступив у 1929 році. Родився в селі Яновиці на Великій Україні. Був добрим, щирим і всім шанованим Українцем. В похороні взяли участь члени відділу, інших товариств і знакомі.

В. И. П.

Йосиф Кривий, секр.

НОВІ КНИЖКИ, ЯКІ НА ДНЯХ ОДЕРЖАНО З КРАЮ

Біч, Рекс. — ЗАЛІЗНИЙ ШЛЯХ. Повість з англійського. Оправлена ... 1.00

Вволлес, Л. — БЕН-ГУР. Повість з часів Ісуса Христа. Книжка читана всіми народами, один з клясичних творів усього світа. Гарний стиль, цікава акція, благородні ідеали: любов Бога та рідної землі — роблять цей твір якнайбільше підхожим до поширення між найширші круги нашого народу. ... $ 80

Вовчко, Марко. — ТВОРИ МАРКА ВОВЧКА. Зміст: Сестра, Козачка, Чумак, Одарка, Сон, Горпина, Викуп, Свекруха, Отець Андрій, Максим Грімач, Данило Гурч, Чари, Три Долі, Не До Пари, Два Сини, Ледащиця, Від Себе Не Втечеш, Інститутка. Оправлена ... 1.25

Вовчко, Марко. — МАРУСЯ. Повість ... 45

Гаврилюк, Ілько. — ТЕРНИСТИМ ШЛЯХОМ ... 50

Гашек, Ярослав. — ПРИГОДИ ДОБРОГО ВОЯКА ШВЕЙКА В СВІТОВІЙ ВІЙНІ (Швейк на Фронті). Авторизований переклад з чеського ... 90

Гашек, Ярослав. — ПРИГОДИ ДОБРОГО ВОЯКА ШВЕЙКА В СВІТОВІЙ ВІЙНІ (Швейко в Запіллю) ... 90

Гомзин, Б. — ПРОКЛЯТІ ЧАСИ. В книжочці два оповідання, що сягають сюжетами в недавні часи гром. війни на Україні. Оповідання „АЖ ТАМ" більш вражаюче змістом. Варталоб цю книжечку кинути масово в кожну місцевість ... 20

Гребінка, Е. — ЧАЙКОВСЬКИЙ. Історична повість ... 80

Грінченко Б. — ПІД ТИХИМИ ВЕРБАМИ. Повість. Оправлена ... 1.50

Грінченко Б. — СОНЯШНИЙ ПРОМІНЬ. Повість ... 65

Ґеорґ, Д. — СПОМИНИ З СЕРБСЬКОГО ФРОНТУ. Дивні пригоди австрійського жовніра ... 35

Чернява, І. — НА СХОДІ МИ. Оповідання, опр. ... 95

Дерлиця, М. — В МЛАКАХ. Повість ... 40

Дежелїч, В. — СОФІЮ ВИБРАВ. Істор. повість з часів візант. цісарства. Перекл. М. Фірак ... 80

Дудко, Ф. — ГЛУМ. Оповідання ... 35

Дудко, Ф. — КРАСА ЖИТТЯ. Оповідання ... 20

Ілько Борщак—Рене Мартель. — ІВАН МАЗЕПА. Життя й пориви великого гетьмана ... 1.50

Кервуд, Д. — З ТАВРОМ УБИЙНИКА. Повість, пер. М. Лотоцький. Є це Книжка пригод благородного чоловіка, закинутого судьбою в дику країну північної Канади ... 80

Кобилянська, Ольга. — В НЕДІЛЮ РАНО ЗІЛЛЯ КОПАЛА. Оповідання. Розказується про молодого парубка Гриця, що кохається в двох дівчатах, з якими обіцяє женитися. Коли опісля жениться з одною — друга в розпуці шукає чар-зілля та отрює ним молодого Гриця, а сама, збожеволівши, тоне на дні глибокої води. Кобилянська розробляє цю стару тему далеко глибше психольогічно, чим її попередники. ... 90

Ковч, о. Еміліян. — ЧОМУ НАШІ ВІД НАС УТІКАЮТЬ ... 50

Кобилянська, Ольга. — ЗЕМЛЯ. Повість. Тут Кобилянська малює на ширшій картині соціяльні взаїмовідносини буковинського села XIX століття. Земля — це та вища, просто містична, сила, що складає цей невблаганий фатум, що примушує Саву вбити брата Михайла, а наймичку Анну зазнати стільки горя і сліз ... 2.50

Кобилянська, Ольга. — ЦАРІВНА. Героїна Наталка Верковичівна виступає тут „надлюдиною" з презирством до міщанських інтересів, з великим аристократизмом духа та змаганням до повної еманципації пригнобленої жінки. Вона шукає собі чоловіка таких же поглядів, щоб він її не пригнітив. Тому то відкидає обмежного ордина, а знаходить собі ідеал в особі скромного д-ра Марка ... 2.75

Курдидик, Анатоль. — ЯСНІ ВОГНІ. Оповідання. Молодий, а проте вже досить широко читачам знаний, автор проявив у цій книжці чималий талант. Велике багацтво сюжетів, добре виведений розбір душі поодиноких героїв, палкий патріотизм та свіжий чуттєвий стиль роблять цю збірочку цінним вкладом у нашу „воєнну" літературу. ... 20

Лепкий, Богдан. — ПИСАННЯ БОГДАНА ЛЕПКОГО, з портретом автора і з нарисом його літературної діяльности, написаним В. Верниволею. Том І. Вірші, том ІІ. Проза. В полот. опр. ... 5.50

Замовлення разом з належитістю слати до:

"SVOBODA,"
81-83 GRAND ST., (P. O. Box 346) JERSEY CITY, N. J.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

THE NEXT WAR.

There is a terrible significance in the statements made by Michael Luchkovitch, M. P. for Vegreville, Alberta, while in the city during the week-end, visiting his Ukrainian compatriots. As reported elsewhere in The Times today, Mr. Luchkovitch is certain that another war is inevitable. A recent visit to Europe has convinced him that there are conditions over there which can only be righted by resort to warfare, and he sees, in the feverish preparations for war over there, an acceptance of the certainty of another war in the not too distant future.

Mr. Luchkovitch is no scaremonger. He is essentiany a lover of peace, bu' as one who knows Central Euprope and the ethnological problems tnere, he has become resigned to tne fact that it is only a matter of time until the dogs of war are again let loose. Apparently tne lessons of the last war are being easily forgotten, and are being easilly submerged beneath the growing sense of injustice which has been the aftermath of that war. In trying to protect minorities, those who framed the Versailles Treaty apparently perpetuated hatreds, jealousies and suspicions, and so Europe is again nearing conditions favorable to an outbreak of war.

One cannot, at this distance, fully appreciate the situation in Europe. Canadians, accustomed to living at peace with their neighbors, and governed under the British principles or fairness and justice to all, even to racial minorities within their borders, cannot understand the conditions which prevail in Europe and particularly in those states which were created at the close of the last war. According to Mr. Luchkovitch, those who engineered the partition of Central Europe and the Balkans were bunglers, who, in their efforts to apply the Wilsonian principles of self-determination for small nations, made confusion worse confounded, and left a condition worse than that which existed prior to 1914.

We on this continent dread the thought of another war. But over in Europe there are peoples who look to the next war as their only hope for freedom from domination by other races. It is not a pleasant picture to contemplate, and while information which is available from many sources supports the view expressed by Mr. Luchkovitch, the people of Canada will continue to hope, perhaps against hope, that he may be mistaken, and that the threat of war may gradually disappear until a permanent peace is assured.

(The Oshawa Daily Times, March 19, 1934).

ЯКТО ЖІНКА ЖЕНИЛА СВОГО ЧОЛОВІКА.

Зофія Чортик зі Львова внесла до суду позов проти Станислава Мальчика і його жінки, обвинувачуючи їх в обмані. Обман був досить помисловий. Мальчик виступав як кандидат на „молодого", а його жінка була посередницею в тому матримоніяльному інтересі. В той спосіб виманили від Чортиківної 2,000 злотих. Обманців арештовано.

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

ШИКАГО, ІЛЛ.

Коляда на край.

Заходом трох відділів „О. Д. В. У.", а саме: 2, 28 і 46 зібрано коляду, з котрої чистий дохід $196.35 переслано до Обєднання з таким призначенням: $10 на Рідну Школу в краю, $10 на інвалідів, а $176.35 на боєву акцію.

Д. Ґіжовський, касієр 46 від. „О. Д. В. В."

ГАРТФОРД, КОНН.

На Рідну Школу.

Братство св. Івана Хрестителя, від. 277 У. Н. Союза, ухвалило на мітінгу видати з братської каси 10 дол. на Рідну Школу. Цю жертву вислано через Обєднання на призначену ціль.

Павло Курко, секр.

СЕНТРАЛ ФОЛС, Р. АЙ.

На Рідний Край.

Товариство імени Ю. Головінського, 44 відділ ОДВУ, вислало через Обєднання $13 з призначенням $5 на Рідну Школу, а $8 на боєву акцію.

П. Бенковський.

МИННЕАПОЛІС, МІНН.

Замісць квітів на могилу.

Замісць квітів на могилу бл. п. Н. Грубрина зложено жертву, яку призначено по половині на Рідну Школу й боєву акцію.

Зложили слідуючі особи: проф. Грановський $3; І. Коцюба $2; по $1: С. Коцюба, П. Гайва, Г. Пастушенко, Г. Проскурняк, П. Качмар, П. Садовий та І. Якимів; по 50 ц.: О. Кузик, П. Кивирига, П. Приймак, В. Димяник, П. Кольба, О. Пилатюк, Р. Ясинюк; Семотюк 30 ц.; Рихлій 25 ц. Разом зложено $17.05, котрі вислано через Обєднання на призначену ціль.

Початок до збірки дала пані Пастушенкова, а жертводавці відгукнулися на її зазив. Ми всі відчули страту бл. п. Миколи Грубрина. Покійний був завзятим націоналістом і вмів постояти за правду. Небіжчик брав участь в кождій ділянці, котра приносила добро для українського народу, був добрим Союзовцем і старався про добро такої могутньої української орґанізації, як Український Народний Союз. Був членом ОДВУ й заохочував інших ставати в ряди до боротьби з ворогами. Покійний був щирим приятелем освіти й старався помогти Рідній Школі, бо в ній бачив дорогу, котрою визволення приходить через освідомлення народу.

Спи, Брате, спокійно, а ми будемо старатися, щоб твоє місце в наших рядах не було порожнє.

Петро Качмар.

СВЯТО ВІДДАНИЦЬ У ВЕНЕЦІЇ.

У нас, передусім на степовій Україні, був іще донедавна (бо тепер — хто його зна? Збруч, як мур високий, пнеться!) гарний звичай. А саме, що батьки возили до міста на ярмарок свої дочки, які виглядали гарно в своїх чудових сільських одягах, із вінком і стрічками на голові. І тут парубки оглядали ці красуні й потім сваталися до них.

Цей образ дуже мальовично передає нам М. Гоголь у комедії „Сорочинський ярмарок".

Бували такіж обзорини й у Венеціянців. І то вже в глибокій давнині, вже в перших часах, коли вони, втікаючи перед грізним Атилею (пол. V. віку), оселилися серед затишних шуварів на самому березі Адріятику.

В означений день збиралися відданиці в одному місці. Туди приходили парубки, які хотіли закладати своє кубелечко, й вибирали собі жінку. Дівчата приходили на це місце обзорин не лише виряжені в найкращі одяги, щоб їх краса тіла впадала швидше в очі, але приносили з собою й усе їх придане — разом із дорогоцінностями, з грішми. А був у них іще такий державний закон, що як доля поскупила дівчині красою, то вона мусіла мати більше придане. Колиж була бідна, тоді уряд стягав із багатих і давав їй гідне придане. Отже красуня завсіди мала менше придане, а погана мала й велике придане.

За стариною говорять, що раз, 31. січня 944 року, на одному з островів Венеції, що зветься Олівольо, зібралася велика юрба відданиць на обзорини з усім своїм багатством. Їх, як бувало завсіди, мав поблагословити епископ, а тих, що вже побиралися, мав повінчати в церкві св. Петра ді Кастелльо. Саме в той час по Адрійському морі пліндрували необачні пірати. Й вони того дня ще до схід сонця засіли біля Венеції у шуварах. І в той мент, коли в церкві вінчали, вони вийшли зі своїх криївок і напали на цю церкву. Всі віддані, що вінчалися, схопили разом з їх приданим, дорогоцінностями, грошима. І щезли в далях моря.

Та Венеціянці змісця почали погоню. Сам дожа, Петро Кандіяно Третій, проводив цією погонею. І наскочили на піратів на морі біля Каорле, саме в той час, коли вони ділили добичу. Піратів вирубали всіх до одного й те місці зветься ще й тепер Порто делля Донцелле (Порт Жіночок). Другого лютого кораблі повернулись до Венеції, якої нарід серед радощів витав побідників.

У тій погоні й у бою найкраще списалися виробники шлюбних скриньок (у які відданиці складами дорогоцінности). Ці виробники належали до парохії церкви св. Марії Формози. І коли дожа спитався їх, чого бажають у винагороду за своє геройство, тоді виробники відповіли, що хочуть, щоби дожа, дожареса й уся сініорія у день Стрітення (2. лютого) щорічно відвідували їх церкву: Санта Марія Формоза. Дожа спитав: „А коли би падав дощ?" Йому відповіли, розуміється, у венеціянському діялекті: „Дамо вам капелюхи, щоби ви накрили голови"! „А колиб ми мали спрагу?" — знову спитав дожа. „Дамо вам пити, скільки самі захочете" — відповіли виробники. А треба знати, що в Італії тоді й тепер у спрагу ніхто й не дивиться на воду і пє лише вино. Ще й кажуть, що вода шкідлива, бо „забирає мости".

І від того часу аж до упадку дожівства щорічно 2. лютого в названій церкві дарували дожі два капелюхи з гербом папи, дожі й пароха церкви, дві великі фляшки вина мальвазії й дві помаранчі. Крім цього, в цей-же день вибирали дванацять найкращих дівчат, яких, з приданим, супроводили ґондолями до церкви Сан Петро ді Кастелльо. Тут їх благословив епископ. Звідсіль знову їх супроводили, на переді сам дожа й сіонірія, до церкви Санта Марія Формоза, де їх спільно вінчали. Це свято називалося „Свято Марії". Про нього писали письменники; лишили й малярі свої образи. Правда, пізніше цих живих „Дванацять Марій" заміняли деревляними ляльками. Венеціянці не дуже радо приняли цю новину. Бо, як каже літописець, 20. січня 1349 р. Рада Десятьох декретом забороняла, щоб хтось важився обкидати ляльки редькою й іншою зелениною. Значиться: обкидали ці ляльки!

Історія про Венецію каже, що від 1379 р. це свято обмежилось уже лише до того, що щорічно дожа й сініорія відвідували церкву Санта Марія Формоза аж до 1797 р., себто до упадку републики. Тепер фашистівський уряд, який дбає про розріст населення, бо в цьому бачить розвиток і самої Італії як потуги, відновив це Свято Марії. І тому відбувається воно за точними зразками за стариною.

(За Альб. Дзайотті, М. О.)

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

RADIO.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА.

Радіо - концерт.

В суботу рано 31-го березня, в годині 10.15, Катедральний хор ім. О. Кошиця при українській православній церкві св. Володимира Великого в Филаделфії дає зі стації W.I.I. духовий концерт, присвячений Страстям Господа Нашого Ісуса Христа.

Це є перший того роду концерт, з якого Американці будуть могли більше познайомитися з нашими церковними мельодіями.

Хором управляє катедральний парох о. І. Савчук.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

ТАРЗАН І ЛЮДОЇДИ. (75).

„Спитай Великана", приказав чародій, „чи він почувається інакше, відколи я зменшив його ріст". Тарзан потряс головою. „Він каже, що ні, ясний князю", переклав Комодофльоренсаль зі своєї уяви, „і він питає, коли ти привернеш його назад до його природньої величини та позволиш йому відійти".

„З якого краю він походить?" — спитав чародій. „Цього ми не знаємо", сказав Комодофльоренсаль, „але він каже, що це великий край за огорожею терня, де живуть міліони людей, таких високих як він". На це Заонтрагаго засміявся голосно й сказав: „Ми всі знаємо, що за огорожею нема нічого".

Чародієви перервали пять ударів великого дзвона. Зоантрогаго приказав забрати двох рабів до сусідньої кімнати. „Як король відійде", він сказав, „я велю їх знову привести". Король увійшов до кімнати церемоніяльно, витаний з великою честю.

Монарх приказав привести до себе рабів. Раб скоро привів Тарзана й Комодофльоренсаля на кілька кроків перед короля та приказав їм клякнути перед його маєстатом. Князь Комодофльоренсаль приняв умови рабства, але не Тарзан!